

Időutazás a 2010-ben 100 éves Délmagyarországgal: 1961 (52. rész)

NÉPGAZDASÁGI TERVEKKEL FEJLŐDVE

Negyvenkilenc hét múlva lesz 100 éves az 1910. május 22-én útjára bocsátott Délmagyarország. Lapunk e jubileuma alkalmából, mintegy vizsaszámlálásként, időutazásra hívjuk olvasóinkat: hétről hétre egy-egy esztendő újságtermését átlapozva fölillantjuk, milyennek látta a világot, az országot, a régiót, Szegedet – a Délmagyarországot. A magyar vidék legpatinásabb lapja sorozatának ötvenkettedik állomása: 1961.

ÚJSZÁSI ILONA

„Befejezéséhez közeledik hazánkban a szocializmus alapjainak lerakása” – jelentjük be a hírrel együtt: „a Minisztertanács megállapította, hogy az 1958-60-as hároméves terv éveiben sikeresen haladtunk előre”; „jóváhagyta az 1961. évi népgazdasági tervet”.

Termelési sikerek

Mi az, „ami a hároméves terv előtt nem volt Szegeden”? Példaként említjük: „több millió forintos beruházásból épült fel az új szemklinikai épülete a Korányi Sándor rakparton”. „Újszeged után Bakóban is felépült a Felszabadulás Termelőszövetkezet primőrtelepe...” „A Budapesti Láng Gépgyárban készült modern paradicsomsűrítő gépsort és a hozzátartozó vezérlőberendezést a hároméves terv során a Szegedi Konzervgyárban kísérletezték ki... A régi tüzelőanyag épületben létesült az elmúlt évek során a Kábel- és Sodronykötélgár szegedi telepe. Az egykori laktanyaszobákból modern munkatermeket alakítottak ki, amelyekben szovjet, német, s magyar gyártmányú gépekkel szigeteltek a huzalokat...”

Nem „uzovált” ipar

„Hol vannak már a régi szegedi kisiparosok közül a takácsok, szűrszabók, kékfestők, késesek vagy éppen a supe-

■ A Szegedi Cipőgyár közel 1000 dolgozója közül csaknem 250 tanuló

FOTÓK: MÓRA FERENC MÚZEUM

rok és talicskakészítők?” – teszi fel a kérdést Juhász Antal muzeológus, mikor az „utolsó szegedi bocskorosvargánál”, Elek Gyula Tavaszi utca 8. szám alatti műhelyben tett látogatásáról ad beszámolót. Az ország egyetlen bocskorosa „mesterségét apjától, Elek Illéstől örökölte. (...) Már gyerekkorában segített a műhelyben: a famustával a kész bocskorok talpát fényesítette” – kóstolgtatja a szakaszt a január 5-i szám olvasója. Megtanulhatja a régi bocskor fajtákat is: szőrös, szijas, telkesbocskor, és a táblás vagy kancabocskor. Mindez a múlté, ahogy az idős mester mondja: „már nem uzoválják ezt az ipart...”

A kisipart szövetkezetekbe szervezik. „Egyesült a Szappanfőző, valamint a Tudományos Eszközök Termelő Ktsz, és megalakult belőlük a Ve-

gyi, Kultúrcikk és Szappanfőző Szövetkezet.” Az első ktsz-egyesületek újabbak és újabbak követték: végül „tíz kisipari szövetkezet helyett négy” jött létre.

Iskolapénz

A tanulás divatjáról írva rögzíti január 29-én F. K. Nem kéri majd vissza az iskolapénzt című körképében, hogy tízféle oktatásban vesz részt, a Szegedi Cipőgyár közel ezer dolgozója közül csaknem 250 tanuló. „Ősz óta idősebb és fiatalabb betanított munkások hajolnak a tanórákon a gépekre – talpszélmáróra, orrbéhuzára –, hogy gyakorlatba; és a füzetek fölé, hogy elméletben is elsajátítsák a legfontosabb cipőipari ismereteket.”

A szocializmus útján

Nem csak munka- és tanulási sikerekről szólnak a hírek. Merész elképzelésekről is: „A Szegedi Ruhagyár vezetői, műszaki dolgozói a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa könnyűipari szakosztálya és a minisztérium megbízásával hozzáfekttek a munkaruhagyártás automatizálásának megoldásához”. Február 2-án az a hír, hogy a „Balatoni Halászati Vállalat 1961-ben teljesen áttér a Szegeden gyártott körszövőtt perlonkötél használatára. A Kenderfonógyár hálóüzeme új gépekkel kezdte meg az új kötélfajta készítését, mellyel az exportra gyártott sporthajókat is felszerelik”.

Újítanak máshol is: „idén azzal is elősegítik a Szegedi Paprikafeldolgozó

KRONOLÓGIA. 1961. február 22.:

Szegedre érkezett látogatóba Antonin Novotny csehszlovák államfő. **Április 12.:** Jurij Gagarin a Voszok-1 űrhajó fedélzetén végrehajtja az első emberes űrrepülést. **Június 3-4.:** John Kennedy amerikai elnök és Nyikita Hruscsov, az SZKP első titkára, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke Bécsben tárgyal a világbékepolitikáról. **Augusztus 13.:** A berlini fal építése. **Augusztus 19.:** Jurij Gagarin 4 napos látogatásra Magyarországra érkezik. **Augusztus 26.:** Kivégzik az 1956-os forradalmat követő megtorlás utolsó halálos áldozatát, Nickelburg Lászlót. **Október 7-12.:** Törvénybe foglalják a II. ötéves népgazdaság-fejlesztési tervet. **Október 31.:** Sztálin holttestét elviszik a Lenin-mauzóleumból. **December 20.:** Az ENSZ közgyűlésének 16. ülészaka ismét napirendre tűzi a „magyar kérdést”.

Vállalat szezonjellegének megszüntetését, hogy többfajta zöldségfélése szállítására is vállalkoznak az üzemből – rögzítjük február 5-én. Török László, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára cikke szerint – befejezték a „tömeges, számszerű fejlesztést”, „a mezőgazdaság szocialista átszervezését”. Így aztán: „Csongrád megye dolgozó parasztsága a szocializmus útjára lépett”.

Arcél: Lódi Ferenc (1926–1997)

Lódi Ferenc Szegeden született 1926. május 11-én. Eredeti szakmája vasesztergályos, majd 1953-ban a szegedi egyetemen szerzett magyar nyelv- és irodalom szakos tanári oklevelet. 1954–55-ben Szegeden a Somogyi-könyvtár igazgatója, majd 1955-től 1981-ig a Délmagyarország újságíró munkatársa volt, a művelődéspolitikai rovatban dolgozott. Több verse is megjelent a lapban, illetve 1960-ban a napilap fél évszázados jubileumát ünneplő kötetben a Sorok a pártról című költemény. Önálló művekkel is jelentkezett. Lódi Ferencnek több önálló kötete is megjelent. Így például: az Így akarom című verses kötet (1950); a Nehéz hűségben, versek (1959); a Lepketánc versek, Szeged-Budapest (1962). Az újságíró, költő Lódi Ferenc 1997. december 15-én hunyt el.

MEGYEI PÁRT- ÉS TANÁCSHÁZ

Elismeréseket nyújtottak át Szeged új irodaháza tervezőinek, kivitelezőinek – tudósítunk az ünnepségről december 31-én.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A műszaki átadás napja alkalmából Schöner Ervin, a Középület Tervező Intézet főmérnöke elmondta: a megyei párt- és tanácsház tervezésére 1958-ban kaptak megbízást, közösen Swastics Gé-

zával, valamint Hrecska Józseffel. „1959 tavaszán a kivitelező Csongrád Megyei Építőipari Vállalat megkezdte a munkát. (...) A modern, reprezentatív irodaépület két széthúzott traktusa között található a hat emelet magas előcsarnok és a csaknem négyszáz személyt befogadó tanácsterem. A ház szerkezete vasbeton váz, a nyílászárók és a burkolatok a legkorszerűbb anyagokból és elvek szerint készültek...”

KEDVELT A TELEVÍZIÓ • „A szőregi Petőfi Tsz egyik tagja, Darázs Zoltánné nemrég szép televíziót vásárolt, s az a rádióval együtt lakásuk díszé” – mutatjuk meg január 19-én. „A televízió igen kedvelt Darázsék otthonában.” E csütörtöki napon a tévéműsor: „18.00 Kicsinyek műsora. 18.30 Szünet. 18.45 A jövő hét műsora. 18.50 Az izzó vas mesterei. 19.20 Hétköznapi tanácsok. 19.30 TV-híradó. 19.50 Normandia – Nyeman. Magyarul beszélő szovjet-francia film.” A május 4-i reklámból azt is megtudjuk: „Itt a TAVASZ modernvonalú, legújabb TELEVÍZIÓ készülék. JÓ VÉTEL! SZÉP KIVITEL! Ára: 4200 Ft.”

NAPI HÍREK

Tükröt tart szülővárosának és a régióknak a Délmagyarország. A cikkek, információk fölött a forrás: „saját tudósítónktól” – most 1961-ből.

MUNKATÁRSUNKTÓL

ARANYKEZŰEK. Három éve tíz szelvényre lottózik az autókereskedelmi vállalat dolgozója, aki 1961 első heti lottószámorsolásán ötállalatos szelvényt töltött ki, így 1 466 565 forintot nyert. Felesége, aki „műszaki tisztviselő”, négy találatot ért el, így további „34 918 forinttal lett gazdagabb a család” (január 8., vasárnap).

ISKOLATEJ. „Holnaptól kezdve palackozott tej kapható a szegedi iskolákban. Eddig háromezren jelentkeztek a tejakcióra” (február 12., vasárnap).

JÓSDA. „A rendőrség titkos jöshelyet leplezett le” Szeged-Felsővárosban, a Retek utca 45. szám alatti „takaros” házban. „Fondorlatos módszerekkel százezer forintot harcolt össze a babonás, hiszékeny emberek két szegedi vámszedője” (március 5., vasárnap).

YESTOR. „A Szegedi konzervgyár Ilona utcai új üzemszerében Yestor-sűrít-ményt, ízesítő gyártanak most, amelyeket üvegekben hoznak forgalomba” (április 9., vasárnap).

KISFILM. „Marián Miklósnak, a szegedi Móra Ferenc Múzeum kutatójának tanulmánya alapján” „erdő és mező állatainak a tél hidege és a táplálékhiány elleni nehéz küzdelme jelenik meg a vásznon”. „A filmet a Budapest Filmstúdió készítette” (május 25., csütörtök).

FÓLIA. „Az újszegedi szövetkezeti kertészek mintegy ezer méternyi olyan melegágyat készítenek a tavasszal, amelyekhez egyetlen kertészablakra sem volt szükség. A drága, törekeny ablakokat üvegszerűen átlátszó fóliatakaróval helyettesítették” (június 15., csütörtök).

TÉVÉKÖZVETÍTÉS. „Nagy érdeklődés kísérte tegnap este is a Szegedi Szabadtéri Játékokon Az ember tragédiája előadását, melyet a televízió is közvetített egyenes adásban.” Adam szerepében Básti Lajos, Éva: Lukács Margit, Lucifer: Major Tamás (augusztus 18., péntek).

NORMA. „Az ideai termelésnövekedés 80-90 százaléka származik a termelékenység emelkedéséből.” „A becsült normák száma csökkent, helyette statisztikai vagy időelemzett normát dolgoztak ki” (október 5., csütörtök).

GYILKOS FIÚ. „A Boszorkányszigeten holtan találták Ördögh József 46 éves rőszkei lakost, a Petőfi termelőszövetkezet tagját. (...)” Kiderült: a 17 éves ifj. Ördögh József többször meglopta apját, itálra költötte a pénzt. A fiú a háztáji földjükön, kukoricaszár-vágás közben, hátulról meggyilkolta édesapját (október 12., csütörtök).

TRACK ÚJSÁGÍRÓKLUB. „Közérdekű tanácskozást rendez a Dél-Magyarország szerkesztőségének ipari rovata ma, 16-án délután 4 órai kezdettel az újságíróklubban. A meghívott vállalati igazgatók, párttitkárok, üzemi tanácselnökök, tervosztályvezetők, művezetők, valamint szocialista brigádfővezetők az üzemi dolgozók bevonásának lehetőségeit és módszereit beszélgetnek a termelési tervek elkészítésével kapcsolatban” (november 16., csütörtök).

GYERMEKSZÍNHÁZ. „A November 7 Művelődési Otthon Gyermekszínházában színre került Hüvelyk Matyi című mesejátékban” Hüvelyk Matyi édesanyja – B. Nagy Lia és Garabonciás – Mayer Feri (december 20., péntek).

JÉGPÁLYA. „A fiatalság téli sportolására, szórakozására Felsővárosban jégpályát építenek” a SZEAC-stadion mögött, az Etelka sori záportározót veszik igénybe (december 21., csütörtök).

További információk, fotók a témáról az interneten: www.delmagyar.hu

